

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A végrehajtás jogorvoslati rendszere

A végrehajtási kifogás egyes kérdései

Szerző:

dr. Csontos Izabella

Budapest, 2020. november 13.

I. Bevezető

Jelen tanulmány a végrehajtási kifogásra vonatkozó rendelkezéseket, és annak elbírálására vonatkozó egyes eseti döntéseket gyűjti össze a teljesség igénye nélkül, rávilágítva a gyakorlatban felmerülő jogalkalmazási problémákra.

II. A Vht. jogorvoslati rendszere

A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (továbbiakban: Vht.) XV. fejezete, és a XVI. fejezete szabályozza a végrehajtással kapcsolatos jogorvoslatot, amely alapvetően két részre osztható annak tükrében, hogy a jogorvoslat a végrehajtás elrendelésével vagy a végrehajtás foganatosításával kapcsolatban kerül-e előterjesztésre.

A végrehajtás elrendelésével kapcsolatos jogorvoslatok az alábbiak:

- a végrehajtási lap visszavonása és a végrehajtási záradék törlése (Vht. 211. §, 212. §);
- fellebbezés a végrehajtás elrendelésével kapcsolatban (Vht. 213. §);
- felülvizsgálati kérelem a végrehajtás elrendelésével kapcsolatban (Vht. 214. §).

A végrehajtás foganatosításával kapcsolatos jogorvoslatok az alábbiak:

- végrehajtási kifogás (Vht. 217. §-218. §);
- fellebbezés a végrehajtás foganatosításával kapcsolatban (Vht. 218. §);
- más jogorvoslatok (Vht. 220. §).

A Vht. XVII. fejezete szabályozza a jogorvoslatok egyéb szabályait, amely rendelkezik a jogorvoslatok halasztó hatályáról, az ügyészi jogorvoslatokról, a polgári perrendtartás szerinti jogorvoslatokról, illetve a közjegyző által elrendelt végrehajtás során igénybe vehető jogorvoslatokra vonatkozó különös rendelkezésekről (Vht. 221. §-224/A. §).

1. A végrehajtási lap visszavonása és a végrehajtási záradék törlése (Vht. 211. §, 212. §)

A Vht. 211. § (1) bekezdése szerint „Ha a bíróság a végrehajtási lapot a törvény megsértésével állította ki, a végrehajtási lapot vissza kell vonni.” A Vht. 211. § (2) bekezdése szerint „Ha a bíróság az okiratot a törvény megsértésével látta el végrehajtási záradékkal, a végrehajtási záradékot

törölni kell.” Ezen jogorvoslat a Vht. II. fejezetében szabályozott elrendelési módokhoz, a végrehajtási lap, végrehajtási záradék kiállításához igazodik, amely esetekben a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (továbbiakban: Pp.) rendelkezéseit a Vht. 224. §-ának felhatalmazása alapján lehet alkalmazni. A Vht. 212. § (1)-(2) bekezdése szerint „A végrehajtást elrendelő bíróság a végrehajtási lap visszavonását, illetőleg a végrehajtási záradék törlését bármelyik fél kérelmére, a végrehajtó jelentése alapján vagy saját kezdeményezéséből végzéssel bármikor elrendelheti. A végzést kézbesíteni kell a feleknek, akik a végzés ellen fellebbezhetnek.”

A végrehajtás elrendelése során a bíróságnak a végrehajtás általános feltételeit kell vizsgálni, amelyet a Vht. 13. §-14/A. §-a határoz meg. Amennyiben a végrehajtási lapot a végrehajtás általános feltételeinek megsértésével állították ki, a végrehajtási lapot vissza kell vonni a végrehajtást elrendelő bíróságnak, a végrehajtási záradékot pedig törölni kell.

A végrehajtási záradék kiállítására - a Vht. 20. §-23/C. §¹-ban foglaltak szerint - az illetékes járásbíróság vagy az okiratot készítő közjegyző jogosult, így az adott ügyben, - amennyiben a

¹ Vht. 20. §- 23/C. §:

A Vht. 20. § (1) Az adós lakóhelye, illetőleg székhelye - ezek hiányában az adós végrehajtás alá vonható vagyontárgyának helye - szerinti járásbíróság végrehajtási záradékkal látja el a 22. és a 23. §-ban felsorolt okiratot. (2) A végrehajtási záradékra megfelelően alkalmazni kell a végrehajtási lapra vonatkozó rendelkezéseket. A Vht. 22. § A bíróság végrehajtási záradékkal látja el a) a községi, városi, fővárosi kerületi jegyzőnek a birtokvitában hozott, az elmaradt haszon, a kár és a költség megtérítésére kötelező határozatát, b) a Magyar Állatorvosi Kamara etikai bizottságának és országos etikai bizottságának, az ügyvédi kamara fegyelmi tanácsának, a tervező- és szakértő mérnökök, valamint építészek fegyelmi testületének és az igazságügyi szakértői kamara fegyelmi vagy etikai tanácsának, továbbá az egészségügyben működő szakmai kamarákról szóló külön törvény szerinti első- és másodfokú etikai bizottságok pénzbírság és eljárási költség megfizetésére kötelező határozatát, d) azt a teljes bizonyító erejű magánokiratot, amely az ingatlan közös tulajdonának árveréssel történő megszüntetésére irányuló szerződésről szól, ha az okirat tartalmazza az ingatlan becsértékét, az árverési feltételeket, továbbá az eljárási költség viselésének és a befolyt vételár felosztásának a módját, e) a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának a költségek viselése tárgyában hozott döntését, f) a károkozás helye szerint illetékes községi, városi, fővárosi kerületi jegyzőnek a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló törvényben meghatározott eljárásában hozott, a károsultnak és a kárért felelős személynek vadkár, vadászati kár vagy vadban okozott kár megtérítésére, valamint az általuk előlegezett eljárási költség viselésére vonatkozó egyezségét jóváhagyó határozatát. A Vht. 23. § (1) A bíróság végrehajtási záradékkal látja el a munkáltatónak a) a munkavállalóval közölt és keresettel nem támadott fizetési felszólítását, továbbá b) a munkavállalóval a békéltető

eljárás (a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 288. §) során kötött egyezséget. (2) Az (1) bekezdésben említett fizetési felszólítás vagy egyezség akkor látható el végrehajtási záradékkal, ha a tartozásnak a munkabérből való közvetlen levonására nincs lehetőség, vagy ez nem vezetett vagy aránytalanul hosszú idő múlva vezetne eredményre. (3) A bíróság akkor látja el végrehajtási záradékkal a fizetési felszólítást vagy egyezséget, ha az (1) és (2) bekezdésben foglalt feltételeket a munkáltató igazolta. A Vht. 23/A. § (1) Az ügyben eljáró, a fogyasztóvédelemről szóló törvény szerinti békéltető testület, illetve egészségügyi közvetítői tanács székhelye szerint illetékes járásbíróság a békéltető testület kötelezést tartalmazó határozatát vagy a határozattal jóváhagyott egyezséget, továbbá az egészségügyi közvetítői tanács előtt kötött egyezséget - a feltételek megléte esetén - végrehajtási záradékkal látja el. (2) Az (1) bekezdéstől eltérően a Magyar Nemzeti Bankról szóló törvényben foglalt pénzügyi fogyasztói jogvita esetén a fogyasztó lakóhelye szerint illetékes járásbíróság látja el a Pénzügyi Békéltető Testület kötelezést tartalmazó határozatát vagy a határozattal jóváhagyott egyezséget végrehajtási záradékkal. (3) A Budai Központi Kerületi Bíróság a Közzolgálati Döntőbizottság keresettel nem támadott kötelezést tartalmazó határozatát, valamint a Közzolgálati Döntőbizottság keresettel nem támadott határozatával jóváhagyott egyezséget végrehajtási záradékkal látja el. A Vht. 23/B. § (1) Az okiratot végrehajtási záradékkal látja el a következő bíróság: a) a 44/2001/EK tanácsi rendelet szerinti közokiratot az adós lakóhelye, székhelye - ezek hiányában végrehajtás alá vonható vagyontárgyának helye, külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi fióktelepe, illetve közvetlen kereskedelmi képviselete esetén a fióktelep, illetőleg a képviselet helye - szerinti törvényszék székhelyén működő járásbíróság, Budapesten a Budai Központi Kerületi Bíróság, b) a 2201/2003/EK tanácsi rendelet szerinti közokiratot a kötelezett, vagy a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti törvényszék székhelyén működő járásbíróság, Budapesten a Budai Központi Kerületi Bíróság, c) a 4/2009/EK tanácsi rendelet szerinti tartási ügyben a hágai jegyzőkönyv hatálya alá nem tartozó tagállamokban kiállított közokiratot az adós lakóhelye - ennek hiányában az adós végrehajtás alá vonható vagyontárgyának helye - szerinti törvényszék székhelyén működő járásbíróság, Budapesten a Budai Központi Kerületi Bíróság, d) az 1215/2012/EU rendelet 58. cikke szerinti közokiratot és 59. cikke szerinti perbeli egyezséget az adós lakóhelye, székhelye - ezek hiányában végrehajtás alá vonható vagyontárgyának helye, külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi fióktelepe, közvetlen kereskedelmi képviselete esetén a fióktelep, illetve a képviselet belföldi cégnyilvántartásba bejegyzett székhelye, az európai gazdasági egyesülés belföldi telephelye - szerinti törvényszék székhelyén működő járásbíróság, Pest megyében a Budakörnyéki Járásbíróság, Budapesten a Budai Központi Kerületi Bíróság, e) a 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerint végrehajtható külföldi közokiratot az adós lakóhelye, székhelye - ezek hiányában az adós végrehajtás alá vonható vagyontárgyának helye - szerinti törvényszék székhelyén működő járásbíróság, Budapesten a Budai Központi Kerületi Bíróság. (2) Végrehajtási záradékkal látja el a) a 805/2004/EK rendelet szerint európai végrehajtható okiratként hitelesített külföldi közokiratot az adós lakóhelye, székhelye - ezek hiányában az adós végrehajtás alá vonható vagyontárgyának helye, külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi fióktelepe, illetve közvetlen kereskedelmi képviselete esetén a fióktelep, illetőleg a képviselet helye - szerinti törvényszék székhelyén

végrehajtási záradékot a közjegyző állította ki - ő jogosult a végrehajtási záradék törlésére is. A végrehajtási záradék kiállítása esetében a végrehajtás általános feltételei mellett a speciális feltételek fennállását is vizsgálni kell (Vht. 20. §- 23/B. §), vagyis, hogy olyan okiratra kérelmezik a végrehajtási záradék kiállítását, amely a Vht. taxatív felsorolásában szerepel.

A végrehajtási lap törlése körében hivatkozom a BH2001.25.-re, amely szerint „A készfizető kezesség vállalásának ténye - marasztaló határozati rendelkezés nélkül - önmagában nem elegendő a végrehajtás elrendeléséhez. Az ennek alapján kiállított végrehajtási lap visszavonásának van helye [1994. évi LIII. törvény 211. § (1) bekezdés].”² Továbbá hivatkozom a BDT2000.332.-re, amely szerint „A Vht. rendelkezése nem teszi lehetővé azt, hogy a munkáltató és munkavállaló egyezségét, megállapodását a bíróság végrehajtási záradékkal lássa el.”³

Ezen jogorvoslat vonatkozásában felmerül a kérdés, hogy abban az esetben, ha a végrehajtható okiratot az adós elhalálozását követően állították ki, van-e helye a Vht. 9. §-a alapján alkalmazandó Pp. 33. §-ában foglalt rendelkezések alapján annak, hogy a végrehajtási lapot visszavonják vagy a végrehajtási záradékot töröljék arra hivatkozva, hogy az adós a végrehajtható okirat kiállításakor nem

működő járásbíróság, Budapesten a Budai Központi Kerületi Bíróság, b) a 4/2009/EK tanácsi rendelet szerinti tartási ügyben a hágai jegyzőkönyv hatálya alá tartozó tagállamokban kiállított közokiratot az adós lakóhelye - ennek hiányában az adós végrehajtás alá vonható vagyontárgyának helye - szerinti törvényszék székhelyén működő járásbíróság, Budapesten a Budai Központi Kerületi Bíróság. A Vht. 23/C. § (1) Az okiratot készítő közjegyző végrehajtási záradékkal látja el a közjegyzői okiratot, ha az tartalmazza a) a szolgáltatásra és ellenszolgáltatásra irányuló vagy egyoldalú kötelezettségvállalást, b) a jogosult és a kötelezett nevét, c) a kötelezettség tárgyát, mennyiségét (összegét) és jogcímét, d) a teljesítés módját és határidejét. (2) Ha a kötelezettség feltételnek vagy időpontnak a bekövetkezésétől függ, a végrehajthatóságához az is szükséges, hogy a feltétel vagy időpont bekövetkezését közokirat tanúsítsa. (3) Az okiratot készítő közjegyző végrehajtási záradékkal látja el a zálogszerződésről szóló közokiratot, ha a követelés teljesítési határideje letelt. (4) Az okiratot készítő közjegyző végrehajtási záradékkal látja el azt a közokiratot, amely az ingatlan közös tulajdonának árveréssel történő megszüntetésére irányuló szerződésről szól, ha az okirat tartalmazza az ingatlan becsértékét, az árverési feltételeket, továbbá az eljárási költség viselésének és a befolyt vételár felosztásának a módját.

(5) E § alapján akkor van helye végrehajtásnak, ha a közjegyzői okiratba foglalt követelés bírósági végrehajtási útra tartozik, és ha a követelés teljesítési határideje letelt. (6) Ha az okiratot készítő közjegyző kizárás vagy egyéb ok miatt nem járhat el, az eljáró közjegyzőt a területi közjegyzői kamara elnöke jelöli ki.

² BH2001.25.

³ BDT2000.332.

rendelkezett jogképességgel. A Vht. 9. §-a szerint „Azokra az eljárási kérdésekre, amelyeket e törvény eltérően nem szabályoz, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) szabályait a nemperes eljárás sajátosságaiból eredő eltérésekkel és a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló törvénynek a bírósági polgári nemperes eljárásokra vonatkozó általános rendelkezéseit kell alkalmazni.”⁴

A Vht. 224. § (1) bekezdése egyértelműen meghatározza, hogy a Pp. mely rendelkezéseit kell alkalmazni a jogorvoslatok vonatkozásában, amelyek a következők: a végrehajtható okiratok és a végrehajtás során hozott bírósági határozatok kijavítása és kiegészítése, a fellebbezés és más jogorvoslatok előterjesztésének határideje, a határidők elmulasztása miatt benyújtható igazolás, valamint általában a jogorvoslatokkal összefüggő egyéb eljárási kérdések⁵.

Mindebből következik, hogy a Vht. szerinti jogorvoslatok elbírálásánál kizárólag ezen Pp. rendelkezéseket lehet alkalmazni. Azonban álláspontom szerint méltánytalan helyzetet eredményez az, ha a végrehajtható okirat az adós halála után kerül kiállításra az elhunyt adós megjelölésével. A bíróság a végrehajtást kérő végrehajtási kérelme, és az általa szolgáltatott adatok alapján jár el. A bíróság az elrendelés során csak és kizárólag a végrehajtás általános feltételeinek fennállását vizsgálja, és a végrehajtható okiratot a végrehajtást kérőnek kézbesíti közvetlenül. A bíróság tehát nem vizsgálja az elrendelés során azt, hogy az adós jogképes-e vagy sem. Az adatokat a végrehajtást kérő köteles rendelkezésre bocsájtani, és a bíróság a végrehajtást kérő kérelmére, az alapján jár el. Amennyiben az a helyzet áll elő, hogy az adós elhalálozik a végrehajtható okirat kiállítása előtt, a végrehajtás alapja egy olyan végrehajtható okirat, amely ugyan az alaphatározat szerinti felet, az adóst jelöli meg, azonban már a kiállításakor mégsem a megfelelő fél kerül feltüntetésre. Ugyan a végrehajtás egy speciális nemperes eljárás, azonban minden egyes eljárás alapja a felek jogképessége.

Jogképesség nélkül nincs kit kötelezni, és nincs kivel szemben lefolytatni a végrehajtást. Így álláspontom szerint ezen hivatkozás alapján helye van a végrehajtási lap visszavonásának vagy a végrehajtási záradék törlésének.

⁴ Vht. 9. §

⁵ Vht. 224. § (1) bekezdés

2. Fellebbezés a végrehajtás elrendelésével kapcsolatban (Vht. 213. §)

A Vht. 213. § (1) bekezdése értelmében *„Ha a bíróság a végrehajtást végzéssel rendelte el, vagy a végrehajtható okiratnak a kérelemtől eltérő kiállítása esetén az eltérésről végzést hozott, a felek e végzés ellen fellebbezhetnek.”*⁶ A bíróság végzéssel rendeli el a végrehajtást, amikor átutalási végzést (Vht. 80. §-81. §) vagy közvetlen bírósági letiltó végzést (Vht. 24. §-27. §) hoz, vagy biztosítási intézkedést (Vht. 185. §-190. §) rendel el, vagy önkényesen elfoglalt lakás kiürítéséről határoz (Vht. 183. §). Ezen esetekben a végzéssel szemben fellebbezésnek van helye. A bíróság végrehajtást elrendelő végzésével szemben fellebbezésnek van helye akkor is, ha a bíróság a végrehajtható okiratot a végrehajtást kérő kérelmétől eltérően állítja ki, amelyről végzést hoz. A végrehajtható okirat eltérő kiállítása esetén a végzéssel szemben a Vht. 213. § (1) bekezdése alapján mind a végrehajtást kérő, mind pedig az adós fellebbezéssel élhet. Azonban a gyakorlatban ez nem teljeskörűen érvényesül, és állásponatom szerint nem illeszkedik a végrehajtási kérelem alapján egyezően elrendelt, és akként megindult végrehajtáshoz kapcsolódó processzushoz. Ugyanis amikor a bíróság a végrehajtható okiratot a végrehajtási kérelemmel egyező módon állítja ki, akkor a végrehajtható okiratot a végrehajtást kérőnek és a végrehajtói karnak küldi meg közvetlenül. A végrehajtható okiratot pedig a végrehajtó kézbesíti az adósnak és egyben felhívja a teljesítésre (Vht. 36. §).

Ennek az a gyakorlati oka, hogy az adós a végrehajtás foganatosításának megkezdése előtt ne szerezzen tudomást a végrehajtásról, és így ne vonja el a követelés kielégítésének az alapját. Amennyiben a bíróság a végrehajtási kérelemtől eltérően állítja ki a végrehajtható okiratot külön végzésben, és a végzést az adósnak kikézbekíti azzal, hogy élhet a fellebbezési jogával, az adós a végrehajtás jogerős elrendelése előtt tudomást szerez a végrehajtás tényéről, amely következtében megkezdheti a követelés összegének elvonását, ezzel veszélyeztetve a végrehajtás eredményességét. Állásponatom szerint ezen rendelkezés - mindkét félnek biztosított fellebbezési jog - a végrehajtható okirat eltérő kiállítása esetén felülvizsgálatra szorul. E körben is a Vht. 213. § (3) bekezdése lenne a kívánatos rendelkezés, amely szerint *„A végrehajtható okirat kiállítását megtagadó végzés ellen a*

⁶ Vht. 213. § (1) bekezdés

végrehajtást kérő fellebbezhet.”⁷ Ezen hivatkozott rendelkezésnek éppen az az oka, hogy „(...) az adós még nem eljárási alany - lévén a bíróság éppen az eljárás lefolytatását tagadta meg.”⁸

A fellebbezésnek főszabály szerint nincs halasztó hatálya a végrehajtás foganatosítására -, amennyiben a Vht. másképpen nem rendelkezik ⁻⁹, azonban a jogszabály kiemeli, hogy a „(...) a lefoglalt dolgok értékesítése iránt nem lehet intézkedni, és a végrehajtás során befolyt összeget nem lehet a jogosult részére kifizetni.” E körben kivételt képez például a romló dolgok értékesítése.¹⁰

A Vht. 213. § (4) bekezdése pedig egy külön elrendelési mód, a közvetlen bírósági felhívás esetét határozza meg. Ebben az esetben a bíróság a végrehajtást magában az alaphatározatban - például bírósági ítélet - „rendeli el”, ezért a végrehajtás elrendelésével kapcsolatos fellebbezési jog az alaphatározattal szembeni fellebbezési joggal érvényesíthető. Ekként a fellebbezésre jogosultak körét nem a Vht., hanem a Pp. szabályozza (Pp. 365. §) szélesebb körben.

Itt hivatkozom a Civilisztikai Kollégiumvezetők (továbbiakban: CKOT) 2019. április 16-ai Országos Tanácskozásának 49. számú állásfoglalására, amely értelmében „A Vht. 213. § (1) bekezdése szerint a végrehajtható okiratnak a kérelemtől eltérő kiállítása esetén az eltéréstől hozott végzés ellen a felek fellebbezhetnek, amely azonban e § (2) bekezdése értelmében a végrehajtás foganatosítása szempontjából nem halasztó hatályú. Amennyiben a végrehajtó a végzést azért nem kézbesítette, mert a végrehajtást kérő a költségeket nem előlegezte meg, a végzés jogerőre emelkedése nélkül kerül az irat nyilvántartásba, mivel a Vht. 52. § e) pontja szerint a végrehajtási eljárás szünetel, ha a végrehajtást kérő a végrehajtási költséget - bár köteles rá - nem előlegezte. A Vht. 54. § (1) bekezdés e) pontja szerint a végrehajtást akkor lehet folytatni, ha az 52. § e) pontja esetén a végrehajtást kérő a költséget előlegezte; ha a végrehajtást kérő a szünetelés megállapításától számított egy éven belül a költségeket nem előlegezte, a végrehajtás megszűnik.”

⁷ Vht. 213. § (3) bekezdés

⁸ Bíró Noémi / Gyekiczky Tamás / Kapa Mátyás / Nádas György / Rab Henriett / Zoltán Hunor / Zoltán Levente: Nagykomentár a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvényhez, Wolters Kluwer Kft., Budapest, 2013, XV. fejezet Fellebbezés a végrehajtás elrendelésével kapcsolatban, Vht. 213. §-ához, Fellebbezés a végrehajtási eljárás elrendelésekor

⁹ Vht. 213. § (2) bekezdés

¹⁰ Bíró Noémi / Gyekiczky Tamás / Kapa Mátyás / Nádas György / Rab Henriett / Zoltán Hunor / Zoltán Levente: Nagykomentár a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvényhez, Wolters Kluwer Kft., Budapest, 2013, XV. fejezet Fellebbezés a végrehajtás elrendelésével kapcsolatban, Vht. 213. §-ához, Fellebbezés a végrehajtási eljárás elrendelésekor

A CKOT hivatkozott állásfoglalásából az következik, hogy a kérelemtől eltérő elrendelésről hozott bírósági végzést is a végrehajtó kézbesíti az adósnak - a végrehajtható okirattal együtt -, ami logikusan következik abból, hogy a végrehajtható okiratot is a végrehajtó kézbesíti az adósnak, és eltérő elrendelés esetén a végrehajtható okirat a formanyomtatványon elrendelt okirat (végrehajtási lap vagy végrehajtási záradék) és a bírósági végzés együtt, azonban aggályos azon megoldási mód, hogy a bíróság az eltérő elrendelést kiállító végzését annak jogerőre emelkedése nélkül kézbesíti a végrehajtónak. A CKOT állásfoglalása értelmében és a hatályos jogszabály szerint tehát a végrehajtó által kézbesített, bíróság által meghozott eltérő kiállító végzéssel szemben az adós fellebbezéssel élhet, amely a fellebbezés okán elbírálásra ismételten a bíróság elé kerül beterjesztésre.

Egyrészt fentebb kifejtett okokból ez nem célszerű, másrészt a kialakult bírósági gyakorlat szerint a bíróság a végzés jogerőre emelkedését követően küldi meg az eltérő kiállításról a végzést a végrehajtható okirattal együtt a végrehajtónak. Egy jogszabálmódosítással meg lehetne előzni a CKOT hivatkozott állásfoglalásában nevesített azon helyzetet, ami alapján egy nem jogerős bírósági végzéssel elrendelt végrehajtás - ez önmagában aggályos - a végrehajtást kérő mulasztása miatt szünetelésre kerüljön. Ezen jogi helyzet ugyanis nem szolgálja sem a végrehajtást kérő, sem pedig az adós érdekeit.

A kérelemtől eltérő végzéssel szembeni adósi fellebbezésre vonatkozó rendelkezés összességében tehát több okból aggályos, és nincs összhangban a végrehajtás, mint speciális nemperes eljárás jellegével, ezért szükséges annak felülvizsgálata, gyakorlathoz igazítása.

3. Felülvizsgálati kérelem a végrehajtás elrendelésével kapcsolatban (Vht. 214. §)

A Vht. 214. § (1) bekezdése értelmében a *„Felülvizsgálati kérelemnek van helye a másodfokon jogerőre emelkedett olyan végzés ellen, amellyel a bíróság külföldi határozat végrehajtási tanúsítvánnyal való ellátásáról, illetőleg végrehajtásának elrendeléséről döntött.”* A Vht. 214. § (2) bekezdése szerint *„A felülvizsgálati kérelem benyújtására és elbírálására a Pp. felülvizgálatra vonatkozó rendelkezései megfelelően irányadók.”*

Hivatkozott Vht. rendelkezések szűk körben, a bíróság külföldi határozat végrehajtási tanúsítvánnyal való ellátásáról, illetőleg végrehajtásának elrendeléséről szóló másodfokon jogerőre emelkedett végzésével szemben biztosítja a felülvizsgálat lehetőségét.

Itt hivatkozom a BH2000.212.-re, amely szerint „Az Osztrák Kereskedelmi Bíróság váltófizetési megbízásának végrehajtási tanúsítvánnyal történő ellátására nincs jogi lehetőség [1967. évi 24. tvr. 22. cikk, 1979. évi 13. tvr. 70. § (1) bekezdés, 74. § (1) bekezdés, 1994. évi LIII. törvény 205. §, 214. § (1) bekezdés a) pont].”¹¹

Továbbá hivatkozom a BH2007.383.-ra, amely kimondja, hogy „Nincs helye felülvizsgálatnak a másodfokú bíróság jogerős végzése ellen, amellyel megtagadja annak kimondását, hogy a külföldi határozat Magyarországon nem ismerhető el [1952. évi III. törvény 271. § (1) bek. l) pont; 1979. évi XIII. törvény 74. § (2) bek.; 1994. évi LIII. törvény 214. §].”¹²

A hivatkozott eseti döntés kiemelte, hogy „A fentiek alapján alkalmazandó, a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) tételesen meghatározza, hogy a végrehajtási ügyben hozott, másodfokon jogerőre emelkedett végzések közül melyek támadhatók felülvizsgálati kérelemmel. A Vht. 214. §-ában foglaltak szerint a végrehajtás elrendelésével kapcsolatban csak a külföldi határozat végrehajtási tanúsítvánnyal való ellátásáról, illetőleg végrehajtásának elrendeléséről döntő, másodfokon jogerőre emelkedett végzés támadható felülvizsgálati kérelemmel. A végrehajtást kérő által támadott másodfokú határozat nem vonható ebbe a körbe, ezért annak felülvizsgálatára nincs jogi lehetőség.”

III. A végrehajtási kifogás tartalmi és formai elemei, előterjesztés helye, ideje

3. A végrehajtási kifogás tartalmi elemei

A Vht. 217. § (1) bekezdése szerint „A végrehajtónak a végrehajtási eljárás szabályait és a végrehajtási kifogást előterjesztő jogát vagy jogos érdekét lényegesen sértő intézkedése, illetőleg intézkedésének elmulasztása (a továbbiakban együtt: intézkedése) ellen a fél vagy más érdekelt végrehajtási kifogást (a továbbiakban: kifogás) terjeszthet elő a végrehajtást foganatosító

¹¹ BH2000. 212.

¹² BH2007.383.

*bírósághoz. E § alkalmazásában a végrehajtási eljárás szabályainak lényeges megsértése az olyan jogszabálysértés, amelynek a végrehajtási eljárás lefolytatására érdemi kihatása volt.*¹³

A végrehajtási kifogást a végrehajtó végrehajtási eljárás szabályainak lényegesen sértő intézkedése vagy intézkedés elmulasztása ellen lehet előterjeszteni. A végrehajtási kifogás előterjesztésének konjunktív feltétele, hogy a végrehajtó jogsértő intézkedése vagy annak elmulasztása az előterjesztő jogát vagy jogos érdekét sértse méghozzá lényegesen. A végrehajtási kifogás előterjesztésére a fél - végrehajtást kérő vagy az adós -¹⁴ vagy más érdekelt jogosult. Más érdekelt, egyéb érdekelt lehet adott esetben az árverési vevő, a zálogjogosulti bekapcsolódás engedélyezés iránt indult végrehajtási eljárásban azon végrehajtási eljárás végrehajtást kérője (továbbiakban: alapvégrehajtást kérő), amelybe a zálogjogosult végrehajtást kérő bekapcsolódik, jogutódlás megállapítása iránti kérelemhez kapcsolódóan a jogutód a jogutódlás jogerős megállapítása előtt.

Lényeges jogsértés az, amely a végrehajtásra/végrehajtási eljárásra érdemi kihatással van. Érdemi kihatással van például a végrehajtásra, amennyiben a fél a végrehajtó sérelmezett intézkedése okán jelentős megtérüléstől esik el, vagy olyan, a végrehajtási szabályok súlyos megsértésével hozta meg vagy foganatosította az intézkedését a végrehajtó, amely ezen súlyos jogszabálysértés miatt van lényeges kihatással a végrehajtásra.

*A Vht. 217. § (4) bekezdése értelmében „A végrehajtó intézkedése ellen bármilyen címen előterjesztett megtámadást kifogásnak kell tekinteni. A kifogásban meg kell jelölni a kifogásolt végrehajtói intézkedést, és azt, hogy a kifogást előterjesztő az intézkedés megsemmisítését vagy megváltoztatását milyen okból, mennyiben kívánja. A végrehajtó intézkedésével szembeni ismételt kifogásban új tény állítására, új bizonyíték előadására akkor kerülhet sor, ha az a kifogásolt intézkedésről való tudomásszerzést követően jutott az előterjesztő tudomására, feltéve, hogy az - elbírálása esetén - reá kedvezőbb döntést eredményezett volna, vagy ha az az intézkedés jogszabálysértő voltának alátámasztására irányul.”*¹⁵

A végrehajtási kifogást előterjesztőjének meg kell jelölni a végrehajtási kifogásban a sérelmezett végrehajtói intézkedést, és azt, hogy az intézkedés megsemmisítését vagy megváltoztatását milyen okból, és mennyiben kívánja. Ezen feltételek konjunktív feltételek. Fontos kitétel, hogy a

¹³ Vht. 217. § (1) bekezdés

¹⁴ Vht. 18. § (3) bekezdés

¹⁵ Vht. 217. § (4) bekezdés

sérelmezett intézkedés a végrehajtó intézkedése lehet kizárólag. A gyakorlatban a felek sokszor, mint „általános” jogorvoslati lehetőségként tekintenek a végrehajtási kifogás jogintézményére, amely azt eredményezi, hogy a végrehajtással kapcsolatban felmerült valamennyi vélt/valós sérelmük okán végrehajtási kifogást terjesztenek elő, azonban a végrehajtási kifogás konkrétan a végrehajtás foganatosítása során tett végrehajtói intézkedések jogszerűségének felülvizsgálatára szolgál, így a végrehajtás általános vitatására nem alkalmas.

Azonban a Vht. 217. § (4) bekezdése értelmében bármilyen címen előterjesztett megtámadást a végrehajtó intézkedésével szemben végrehajtási kifogásnak kell tekinteni. Álláspontom szerint ezen rendelkezés miatt a 2018. január 1. napjától elrendelt végrehajtások esetében, amelyek már az (új) Pp. hatálya alatt vannak, a jogi képviselővel eljáró fél esetében sincs helye a végrehajtási kifogás visszautasítására azon okból, hogy a végrehajtási kifogás hiányos.

Ezt támasztja alá a Vht. 217. § (5) bekezdésének rendelkezése is, amely értelmében a *„Ha a kifogás elkésett, nem tartalmazza a miniszteri rendeletben meghatározott szakértői díjelőleg letétbe helyezéséről szóló igazolást, vagy olyan intézkedés ellen irányul, amely nyilvánvalóan nem lényegesen jogszabálysértő, továbbá ha a kifogást az előterjesztő felhívás ellenére hiányosan adja be, a bíróság a kifogást hivatalból elutasítja. Azt, aki a kifogást elutasító végzés ellen nyilvánvalóan alaptalan fellebbezéssel él, a másodfokú bíróság pénzbírsággal (Pp. 166. §) sújthatja.”*¹⁶ *Vagyis a jogi képviselővel eljáró fél esetében is hiánypótlásnak van helye ezen rendelkezések alapján. Itt utalok a Vht. 12. § (2) bekezdésére, amely a végrehajtási kérelem vizsgálatára vonatkozóan rendelkezik kifejezetten akként, hogy „(...) A jogi képviselővel rendelkező fél hiányos kérelmét a bíróság visszautasítja.”*¹⁷

Ezen három egymást követő, a Vht. 217. § (3)-(4)-(5) bekezdése hűen tükrözi azt, hogy a jogalkotó nem hozta szinkronba a Vht. vonatkozó rendelkezéseit a Pp. új eljárásjogi szabályaival és, hogy a jelenleg hatályos szabályozás milyen jogértelmezési ellentmondásokat generál, amely nem szolgálja az egységes jogalkalmazás kialakítását. A Vht. 217. § (3) bekezdésében foglalt utalószabály szerint a jogi képviselővel eljáró fél esetében a végrehajtási kifogás visszautasításának lenne helye hiányos végrehajtási kifogás esetében. Azonban határozott álláspontom az, hogy a végrehajtási kifogásra vonatkozó, a Vht. 217. §-ban foglalt rendelkezéseit a Vht. speciális rendelkezéseivel és azok céljával

¹⁶ Vht. 217. § (5) bekezdés

¹⁷ Vht. 12. § (2) bekezdés

összhangban és értelmezési keretein belül kell alkalmazni. A Vht. 217. § (4)-(5) bekezdése pedig jelentős, a végrehajtási kifogás speciális jellegére és elbírálására utaló, vonatkozó egyértelmű szabályokat tartalmaz, amelyből az következik, hogy a végrehajtási kifogás esetében -, amennyiben a beadvány hiányos - hiánypótlásnak van helye minden esetben. Ezt az értelmezést és logikát követi a CKOT 14. számú állásfoglalása, amely szerint *„Ha a végrehajtó által közölt becsértékkel szembeni kifogás illetékét a kifogást előterjesztő nem rótta le, a bíróságnak - a Vht. 217. § (3) és (5) bekezdésének együttes értelméből következően - az illeték lerovása érdekében a kifogás előterjesztőjét hiánypótlásra kell felhívnia, függetlenül attól, hogy az jogi képviselővel jár-e el vagy sem. [Vht. 217. § (3) és (5) bekezdés]”*¹⁸

Itt hivatkozom továbbá e körben a CKOT 65. számú állásfoglalására, amely szerint

*„A Vht. 217. § (1) bekezdéséből következően a végrehajtási kifogás a jogszabálysértő eljárási cselekmények, eljárási késedelmek okozta jog- és érdeksérelmek orvoslásáról szolgáló bírósági jogorvoslati eljárás. Ennek megfelelően a kifogás tárgya a végrehajtó azon intézkedése (mulasztása) lehet, amely az eljárásra érdemi kihatással van, és amely a kifogást előterjesztő jogát vagy jogos érdekét ténylegesen is sérti. A kifogásban tételesen meg kell jelölni a kifogásolt végrehajtói intézkedést és a kifogás okát. Ha az adós a beadványában az ellene folyó végrehajtást általánosságban vitatja, mert az alapul szolgáló tartozást nem ismeri el, úgy ez nem tekinthető végrehajtási kifogásnak, mert nem a végrehajtó konkrét intézkedését vagy mulasztását sérelmezi. Ebben az esetben - meghatározott feltételekkel - a végrehajtás megszüntetését vagy korlátozását kérheti nemperes eljárásban, avagy per keretében. Így a hiánypótlás keretében mindenképpen tisztázandó a „kifogás” oka, mert abból eldönthető, hogy az adós magát a tartozást vagy a végrehajtó intézkedését sérelmezi-e.”*¹⁹

A Vht. 217. § (6) bekezdése nevesíti azt az esetkört, amelynél az előterjesztő a végrehajtó intézkedésének elmulasztását sérelmezi.

A Vht. 217. § (6) bekezdése értelmében *„A végrehajtó intézkedésének elmulasztása miatt kifogás különösen akkor terjeszthető elő, ha a) a jogszabály a végrehajtó részére az intézkedés elvégzésére határidőt állapított meg, azonban az eredménytelenül eltelt, b) a végrehajtó a végrehajtási*

¹⁸ Civilisztikai Kollégiumvezetők 2017. május 15-16-ai Országos Tanácskozásának 14. állásfoglalása

¹⁹ Civilisztikai Kollégiumvezetők 2019. április 16-ai Országos Tanácskozásának 65. állásfoglalása

eljárásban részt vevő személy, a megkeresett szerv vagy személy részére az eljárási cselekmény elvégzésére határidőt tűzött ki, amely eredménytelenül eltelt, és a végrehajtó a mulasztóval szemben nem alkalmazta a törvény által lehetővé tett intézkedéseket, vagy c) a végrehajtó elmulasztotta a végrehajtási eljárás ésszerű időn belül történő befejezésére irányuló kötelezettségét azáltal, hogy az ügyben az utolsó érdemi intézkedése óta eltelt az az ésszerű időtartam, amely elegendő volt arra, hogy a végrehajtó az intézkedést elvégezze, azonban ezt nem tette meg.”²⁰ Fentiekből következik, hogy a Vht. 217. § (6) bekezdése három esetkört fed le a végrehajtó mulasztása körében, amely alapot ad a végrehajtási kifogás előterjesztésére.

Az első, amikor jogszabály a végrehajtónak határidőt szab az intézkedés foganatosítására, azonban az eredménytelenül telt el, a második esetkör, amikor a végrehajtó ad határidőt bizonyos cselekmény elvégzésére, azonban a határidő eredménytelenül telt el és a végrehajtó nem alkalmazta a mulasztóval szemben a törvény által biztosított intézkedéseket, a harmadik pedig az az esetkör, amikor a végrehajtó utolsó érdemi intézkedésétől eltelt az az ésszerű idő, amelyen belül az intézkedést foganatosítani tudta volna, azonban azt nem tette.

Itt hivatkozom a CKOT 70. számú állásfoglalására, amely szerint „(...) Miután a Vht. 9. §-a értelmében alkalmazásra kerülő Pp. rendelkezései, továbbá a Vüsz. 40-40/B §-ai is előírják a végrehajtó számára a felvilágosítás adását, egyes végrehajtási iratok kézbesítését pedig a Vht. külön is elrendeli, ennek megsértése nem panasz, hanem végrehajtási kifogás keretében bírálható el, mert nem egyéni érdeksérelemről, hanem a végrehajtási eljárást lényegesen sértő mulasztásról van szó.”²¹

Mulasztásos végrehajtási kifogás esetében az előterjesztő az alábbi kérelmet adhatja elő a Vht. 217. (7) bekezdése szerint: *„A kifogást előterjesztő a végrehajtó intézkedésének elmulasztása esetén a kifogásban kérheti a bíróságtól a lényeges jogszabálysértés tényének megállapítását és a végrehajtónak az elmulasztott intézkedés elvégzésére - megfelelő határidő tűzésével - történő utasítását.”²²*

²⁰ Vht. 217. § (6) bekezdés

²¹ CKOT 70. számú állásfoglalás

²² Vht. 217. (7) bekezdés

3.1. A végrehajtási kifogás formai elemei

A Vht. 217. § (3) bekezdése szerint „A kifogásra a Pp. perindításra vonatkozó rendelkezései közül az áttételre, a visszautasításra és az elutasításra, valamint a keresetlevél előterjesztéséhez fűződő joghatások fenntartására vonatkozó rendelkezések megfelelően irányadók. (...)”²³

A Vht. speciális rendelkezést tartalmaz arra, hogy a Pp. perindításra vonatkozó rendelkezéseiből az áttételre, visszautasításra és elutasításra, illetve a keresetlevél előterjesztéséhez fűződő joghatások fenntartására vonatkozó szabályokat kell alkalmazni a végrehajtási kifogásra. A Vht. 217. §-a nem rendelkezik külön arról, hogy a végrehajtási kifogást milyen formai keretek között kell előterjeszteni.

A Vht. 217. § (3) bekezdése a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: régi Pp.) hatálya alatt kifejezetten rendelkezett arról, hogy a végrehajtási kifogásra „A keresetlevél benyújtására és kellékeire, a keresetlevél alapján teendő intézkedésekre” vonatkozó rendelkezések megfelelően irányadók.

A Vht. 217. § (3) bekezdésének ezen fordulata 2018. január 1. napjától - a jelenleg hatályos Pp. hatályba lépésével - kikerült a hivatkozott jogszabályi rendelkezésből. Ezen módosítás jogalkotói célja abból fakadt, hogy a jelenleg hatályos Pp. keresetlevélre vonatkozó rendelkezései nagyon szigorú szabályokat határoznak meg arra nézve, hogy a keresetlevélnek mit, és hogyan kell tartalmaznia, amely a végrehajtási eljárásban nem cél, hiszen jelentősen megnehezítené a végrehajtási kifogás előterjesztését. Így a hatályos szabályozásból a keresetlevél benyújtására és kellékeire vonatkozó rendelkezés kikerült, így a Vht. 9. §-a alapján a végrehajtási kifogás formai kellékeire a Pp. 114. §-ban foglalt rendelkezések alkalmazandóak.

„A végrehajtási kifogást szóban vagy írásban lehet előterjeszteni, ezen a módosítás nem változtatott. A szóban előterjesztett kérelmet - amely akár a végrehajtási cselekmény foganatosításának helyszínen is előterjeszthető - jegyzőkönyvezni kell, majd a jegyzőkönyvet kell a kifogás elintézésére hatáskörrel és illetékességgel rendelkező, a végrehajtási cselekményt foganatosító bírósághoz felterjeszteni.”²⁴

²³ Vht. 217. § (3) bekezdés

²⁴ Bíró Noémi / Gyekiczky Tamás / Kapa Máttyás / Nadas György / Rab Henriett / Zoltán Hunor / Zoltán Levente: Nagykomentár a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvényhez, Wolters Kluwer Kft., XVI. fejezet, A végrehajtás foganatosításával kapcsolatos jogorvoslatok, Végrehajtási kifogás, Vht. 217. §-ához

A Pp. 114. §-a szerint „(1) A beadványon fel kell tüntetni az eljáró bíróságot, amelyhez a beadványt intézik, továbbá a felek és képviselőik teljes nevét, lakóhelyét vagy székhelyét, ismert elektronikus levélcímét, perbeli állását és a per tárgyát, a folyamatban lévő ügyekben a bírósági ügyszámot is. Ha valamely fél vagy képviselője állandó lakóhelyétől eltérő tartózkodási hellyel vagy egyéb idézésre alkalmas címmel rendelkezik, a beadványokon azokat is fel kell tüntetni. (2) A beadványt a per bíróságánál eggyel több példányban kell benyújtani, mint ahány fél a perben érdekelt; ha több félnek közös képviselője van, részükre együttesen egy példányt kell számításba venni. A beadvány mellékleteinek egy-egy másolatát csatolni kell a beadvány többi példányához is. (3) Ügyvédi vagy kamarai jogtanácsosi képviselet esetén - ha törvény papír alapú benyújtást lehetővé tesz - az ügyvédnek vagy a kamarai jogtanácsosnak a beadvány első példányát eredeti aláírásával kell ellátnia; egyébként a beadvány első példányát az e törvény szerint meghatározott, teljes bizonyító erejű magánokirati formának megfelelően kell elkészíteni.”²⁵

A hivatkozott jogszabályhelyből az következik, hogy a végrehajtási kifogásban fel kell tüntetni a felek és képviselőik nevét, lakóhelyét/székhelyét, ismert elektronikus levélcímüket, az ügybeli állást, az ügy tárgyát, és a bírósági ügyszámot. A papíralapon előterjesztett végrehajtási kifogás esetében a példányszámra vonatkozó rendelkezés nem módosult, így azt eggyel több példányban kell előterjeszteni ahány fél érdekelt az ügyben. Amennyiben a fél személyesen jár el, a végrehajtási kifogást teljes bizonyító erejű magánokirati formában - Pp. 325. § - kell előterjeszteni.

3.2. A végrehajtási kifogás előterjesztésének helye, ideje

A Vht. 217. § (2) bekezdése rendelkezik arról, hogy a végrehajtási kifogást hova és hogyan, milyen határidőn belül kell előterjeszteni. A Vht. 217. § (2) bekezdése szerint „A kifogást a végrehajtó intézkedésétől számított 15 napon belül kell benyújtani a végrehajtónál, aki azt - a kifogásolt intézkedésre vonatkozó iratok másolatával együtt - 3 munkanapon belül továbbítja a végrehajtást foganatosító bíróságnak. Ha az intézkedés később jutott a kifogást előterjesztő tudomására, vagy a kifogás előterjesztésében a végrehajtó intézkedésétől számított 15 napon túl is akadályozva volt, a végrehajtási kifogás előterjesztésének határidejét a tudomásszerzéstől, illetőleg az akadály megszűnésétől kell számítani, amennyiben a kifogást előterjesztő a későbbi tudomásszerzés vagy az

²⁵ Pp. 114. § (1)-(3) bekezdés

*akadályoztatás tényét kellően igazolja. A végrehajtó intézkedésétől számított 3 hónap eltelte után nem lehet kifogást előterjeszteni; e határidő elmulasztása miatt nincs helye igazolásnak.*²⁶

A végrehajtási kifogást a végrehajtón keresztül kell előterjeszteni a végrehajtást foganatosító bírósághoz. A végrehajtást foganatosító bíróság fogalmát a Vht. 225. § (6) bekezdése határozza meg, amely szerint *„(...) Végrehajtást foganatosító bíróságnak - ha e törvény másként nem rendelkezik - azt a bíróságot kell tekinteni, amely mellé az eljáró önálló bírósági végrehajtót kinevezték.*”²⁷ Itt hivatkozom a BH2001.26.-ra, amely szerint *„A végrehajtási kifogás elbírálására a kifogásolt végrehajtási cselekmény (intézkedés) foganatosításának helye szerinti bíróságnak van hatásköre [1979. évi 18. tvr. 38. § (1) bekezdés, 1994. évi LIII. törvény 302. § (1) bekezdés, 217. § (1) bekezdés].*”²⁸

A végrehajtási kifogás előterjesztésére nyitva álló határidő a végrehajtó intézkedésétől számított 15 nap. Ez azt jelenti, hogy a végrehajtó támadott intézkedésének kézbesítésétől kezdődik a 15 nap. A jogszabály meghatároz egy szubjektív határidőt is, amely a végrehajtási kifogás előterjesztésével kapcsolatos igazolási kérelemnek felel meg, amely tehát speciális Vht. rendelkezés. Amennyiben ugyanis a végrehajtási kifogást előterjesztőjének később jutott a sérelmes intézkedés a tudomására vagy akadályozva volt az előterjesztésben, az előterjesztésre nyitva álló határidő a tudomásszerzéstől, illetve az akadály megszűnésétől indul, ha a tudomásszerzés vagy az akadályoztatás tényét kellően igazolja. Végző, objektív határidő a végrehajtó intézkedésétől számított 3 hónap, vagyis a sérelmes intézkedéstől számított 3 hónap eltelte után nincs helye az előterjesztésnek, és a határidő mulasztásával szemben igazolásnak sincs helye. E körben kell utalni arra, hogy mivel a Vht. 217. § (2) bekezdése a végrehajtási kifogás előterjesztése kapcsán kifejezetten rendelkezik arról, hogy mely esetben lehet elfogadni a késedelmes előterjesztést, ezért a Pp. igazolási kérelemre vonatkozó rendelkezései közül csak azok alkalmazandóak a Vht. 9. §-a alapján, amelyeket a Vht. 217. § (2) bekezdése nem szabályoz.

A végrehajtási kifogás előterjesztése körében hivatkozom a BH2008.248.-ra, amely szerint *„Végrehajtási kifogással támadható az önálló bírósági végrehajtó intézkedése, illetve mulasztása amiatt, hogy az 1991. évi XLIX. törvénynek a 2004. május 1-je előtt indult felszámolási eljárásban*

²⁶ Vht. 217. § (2) bekezdés

²⁷ Vht. 225. § (6) bekezdés

²⁸ BH2001.26.

irányadó szabálya szerint a felszámolás kezdő időpontja után a végrehajtási költségeket a felszámolónak nem utalta át, hanem azt a végrehajtási letéti számláról a saját számlájára utalta [1991. évi XLIX. törvény 38. §; 2004. évi XXVI. törvény 52. §; 1994. évi LIII. törvény 217. §].”²⁹

Hivatkozom továbbá a BH1996.497.-re, amely értelmében „A felszámoló által tartott árveréssel kapcsolatos kifogás előterjesztésére a felszámolásról - és nem a bírósági végrehajtásról - szóló jogszabály rendelkezéseit kell alkalmazni [1991. évi IL. tv. (Cstv.) 51. § (1) bek., 1994. évi LIII. tv. (Vht.) 217. § (1) bek.]. B. Zs. 1995. március 28-án kifogással élt a felszámoló 1995. március 9-i levelében foglalt intézkedése ellen, melyben a felszámoló arról értesítette a kifogást előterjesztőt, hogy a B. községben levő B. út 3. számú ingatlanra nem köt vele adásvételi szerződést.”³⁰

A végrehajtási kifogás kapcsán fontos kitérni a végrehajtási kifogás és a végrehajtási igényper elhatárolására. A Pp. 538. §-a szabályozza a végrehajtási igényperre vonatkozó rendelkezéseket. A Pp. 538. § (1) bekezdése szerint „Keresettel kérheti a lefoglalt vagyontárgy foglalás alóli feloldását az, aki a lefoglalt vagyontárgyra a tulajdonjoga vagy más olyan joga alapján tart igényt, amely akadálya a bírósági, közigazgatási vagy adóvégrehajtás során történő értékesítésnek.”³¹ A BDT2002.690. az elhatárolás körében - igaz a régi Pp. hatálya alatt - kiemelte, hogy „A végrehajtási igényper és a végrehajtási kifogás elhatárolása. A Pp. 371. § (1) bekezdése szerinti igényper a végrehajtási kifogás elbírálásától abban különbözik, hogy a lefoglalt vagyontárgy foglalás alóli feloldása nem a végrehajtó törvénysértő eljárása miatt következik be, hanem azért, mert a felperes bizonyítja, hogy az egyébként jogszerűen lefoglalt vagyontárgy a tulajdonában áll, vagy azon más olyan joga van, amely a végrehajtás során történő értékesítésnek akadálya. A végrehajtási igényper tehát alapvetően tulajdoni per, és eredményessége nem függ a végrehajtó törvénysértő, vagy jogszerű eljárásától.”³²

Ebből is következik, hogy a végrehajtási kifogás címen beérkező beadványokat annak tartalma szerint kell megítélni és intézni, amennyiben tehát a beadvány tartalmából az tűnik ki, hogy az előterjesztő ténylegesen a lefoglalt vagyontárgyra vonatkozó tulajdonjog vagy azon fennálló más jog okán

²⁹ BH2008.248.

³⁰ BH1996.497.

³¹ Pp. 538. § (1) bekezdés

³² BDT2002.690.

sérelmezi a végrehajtó intézkedését, akkor azt ekként kell elbírálni azzal, hogy ilyen esetben fontos, hogy hiánypótlás keretében tisztázzuk, hogy az előterjesztő ténylegesen mi alapján, és mit sérelmez.

3.3. A végrehajtási kifogás elbírálásának egyes kérdései

A Vht. 217/A. § (1) bekezdése szerint „A bíróság a végrehajtási kifogásról tárgyaláson kívül, - ha a kifogás elbírálásához szükséges tények a beszerzett iratokból nem állapíthatók meg, vagy az iratok bizonyító erejét illetően kételye merül fel - a felek meghallgatása vagy egyéb bizonyítás felvétele után, soron kívül határoz.”³³ Tekintettel arra, hogy a bíróság nemperes eljárás keretén belül határoz a végrehajtási kifogás -, és valamennyi végrehajtási ügyben - tárgyában, így arról a szükséges „bizonyítási eljárás” lefolytatása után soron kívül határoz.

A Vht. 217/A. § (2) bekezdése határozza meg a végrehajtási kifogás beérkezését követő eljárás menetét. A bíróság „(...) a végrehajtási kifogás beérkezésétől számított 8 munkanapon belül intézkedik a kifogás elbírálásához szükséges iratok beszerzése iránt, a végrehajtó pedig a bíróság megkeresésének 8 munkanapon belül köteles eleget tenni. A bíróság a végrehajtási kifogást elbíró végzését 45 napon belül hozza meg, kivéve, ha ahhoz a felek meghallgatása vagy egyéb bizonyítás felvétele szükséges.”³⁴

A végrehajtási ügy elbírálása során is köti a bíróságot a kérelem, azonban a végrehajtás speciális jellege okán a kérelemhez kötöttség elve nem teljeskörűen érvényesül. E körben utalok vissza a Vht. 8. §-ban foglaltakra.³⁵

A Vht. 217/A. § (3) bekezdése szerint „A bíróság a kifogásról - a (4) bekezdésben foglalt kivétellel - a kifogásban foglalt kérelem keretei között dönt. A bíróság a kérelem korlátaira tekintet nélkül határoz a le nem rótt illeték, valamint az állam által előlegezett és meg nem térült költség megfizetéséről. (4) A bíróság a végrehajtó intézkedését - a kifogásban foglalt kérelem korlátaira tekintet nélkül - megsemmisítheti, és a végrehajtót új intézkedés megtételére kötelezheti, ha a

³³ Vht. 217/A. § (1) bekezdés

³⁴ Vht. 217/A. § (2) bekezdés

³⁵ Vht. 8. §: 8. § (1) E törvény keretei között a végrehajtást kérő rendelkezésétől függ, hogy az adós milyen jellegű vagyontárgyából kívánja követelésének végrehajtását. (2) A bíróság a végrehajtási kényszer arányos, illetőleg fokozatos alkalmazása céljából a végrehajtást kérő rendelkezésétől az adós érdekében eltérhet.

*végrehajtási eljárás lényeges szabályainak megsértése miatt szükséges az intézkedés megismétlése. A végzésnek tartalmaznia kell az intézkedés megsemmisítésének okait és az új eljárásra vonatkozó utasításokat.*³⁶

A bíróság a költségek vonatkozásában a kérelemtől függetlenül határoz a meg nem fizetett illeték és az állam által előlegezett és meg nem térült költség megfizetése körében. Ezen túl a bíróság a végrehajtó intézkedését minden korlát nélkül megsemmisítheti, és a végrehajtót új intézkedés megtételére kötelezheti, ha a végrehajtási eljárás lényeges szabályainak megsértése miatt szükséges az intézkedés megismétlése. A Vht. 217/A. § (5) bekezdése értelmében, amennyiben a sérelmezett intézkedés „(...) a jogszabályoknak megfelel vagy nem lényegesen jogszabálysértő, a bíróság a kifogásolt intézkedést hatályában fenntartja és a kifogást elutasítja. Ha a kifogásolt intézkedés lényegesen jogszabálysértő, a bíróság a kifogásolt intézkedést egészben vagy részben megsemmisíti, vagy - ha jogszabály ezt lehetővé teszi és a döntéshez szükséges tények megállapíthatók - a végrehajtó intézkedését egészben vagy részben megváltoztatja, intézkedés elmulasztása esetén pedig az elmulasztott intézkedés megtételére utasítja a végrehajtót.”³⁷

Hivatkozott rendelkezések - Vht. 217/A. § (4)-(5) bekezdés - felvetnek egy jogalkalmazási problémát, nevezetesen azt, hogy a bíróságnak mikor lehet/kell a végrehajtót új intézkedés megtételére kötelezni és mikor elégséges „csak” a sérelmezett intézkedés megsemmisítése.

A Vht. 217/A. § (4) bekezdése szerint az új intézkedésre kötelezés egy lehetőség, amennyiben a végrehajtási eljárás lényeges szabályainak megsértése miatt ez szükséges. A Vht. 217/A. § (5) bekezdése csak annyiról rendelkezik, hogy amennyiben az intézkedés lényegesen jogszabálysértő, a bíróság az intézkedést megsemmisíti vagy megváltoztatja, vagy az elmulasztott intézkedés megtételére kötelezi a végrehajtót. A Vht. 217/A. § (4) bekezdése konjunktív feltételt határoz meg, mint lehetőség. Ha a sérelmes intézkedés lényegesen jogszabálysértő, a bíróság azt megsemmisíti. Ez az alapeset, vagyis ebből az következne Vht. 217/A. § (4) bekezdése alapján, hogy minden egyes alkalommal, amennyiben a végrehajtó intézkedése megsemmisítésre kerül, új intézkedés megtételére kellene kötelezni a végrehajtót. Ebben az esetben a végzés indokolásának tartalmaznia kell a megsemmisítés okait/indokait - ezt minden esetben tartalmazni kell a végzésnek -, és az új eljárásra

³⁶ Vht. 217/A. § (3)-(4) bekezdés

³⁷ Vht. 217/A. § (5) bekezdés

vonatkozó utasításokat. A két rendelkezés félig fedi egymást, és nem egyértelmű helyzetet teremt a végrehajtási kifogást elbíráló bíróság számára.

A különbségtétel abban rejlik, hogy a Vht. 217/A. § (4) bekezdése a végrehajtási eljárás lényeges szabályainak megsértése fordulattal él, amely arra enged következtetni, hogy amennyiben a végrehajtó intézkedése a végrehajtás lényeges szabályait sérti, akkor a végrehajtót új intézkedés megtételére kell kötelezni. A probléma a jelenleg hatályos szabályozással az, hogy nem nevesíti sehol sem a Vht., hogy mely rendelkezések a végrehajtási eljárás lényeges szabályai. Álláspontom szerint a Vht. első rész, általános eljárási szabályok, I. fejezet, Alapvető rendelkezések alatt nevesített szabályok, valamint az egyes fejezetek elején megtalálható közös szabályok a végrehajtási eljárás lényeges szabályai.

Itt hivatkozom a CKOT 2016. március 16-ai Országos Tanácskozásának 37. számú állásfoglalására, amely szerint *„A Vht. 171. § (4) bekezdése is a Vht. 217/A. § (5) bekezdésével összhangban értelmezendő, vagyis helyes értelme szerint nem zárja ki a felosztási terv megsemmisítését azzal, hogy kizárólag annak módosításáról rendelkezik, hanem olyan jogszabály, amely „ezt [is] lehetővé teszi”, ha „a döntéshez szükséges tények megállapíthatók”.*³⁸

A Vht. 217/B. §-a rögzíti a végrehajtónak kiszabható szankciókat, abban az esetben, ha a végrehajtási kifogás alapos. A Vht. 217/B. § (1) bekezdése szerint *„Lényegesen jogszabálysértő végrehajtói intézkedés vagy intézkedés elmulasztása esetén az önálló bírósági végrehajtó - a (2) bekezdésben foglalt kivétellel - köteles a kifogással érintett végrehajtási ügyben járó munkadíja 20%-ának, ugyanazon végrehajtási cselekmény tekintetében ismételt eljárási szabálysértés esetén pedig 50%-ának megfelelő pénzösszeg megfizetésére a (3) és (4) bekezdésben meghatározottak szerint.”* A Vht. 217/B. § (2) bekezdése szerint *„Nem terheli a végrehajtót az (1) bekezdés szerinti kötelezettség akkor, ha a kifogás elbírálása keretében történik az ingatlan forgalmi értékének meghatározása, vagy ha a lényeges eljárási szabálysértéshez nem a végrehajtó érdekkörében felmerülő ok vezetett.”* Alapesetben a végrehajtó munkadíjának 20 %-ának megfizetésére köteles, ismételt jogszabálysértés esetében pedig 50 %-ának megfizetésére. Kimentési ok, ha a végrehajtási kifogás becsértékre vonatkozik, és annak keretében kerül megállapításra az ingatlan forgalmi értéke vagy ha a lényeges jogszabálysértés nem a végrehajtó érdekkörében felmerülő okra vezethető vissza.

³⁸ CKOT 2016. március 16-ai Országos Tanácskozásának 37. állásfoglalása

Felmerül a kérdés, hogy a végrehajtó részére a végrehajtási kifogásnak való helyt adás esetén minden esetben ki kell-e szabni a Vht. 217/B. § (1) bekezdése szerinti szankciót.

E körben hivatkozom a CKOT 2019. április 16-ai Országos Tanácskozásának 69. számú állásfoglalására, amely arra vonatkozóan tette fel a kérdést, hogy *„A Vht. 217/B. § (1) bekezdésének alkalmazása során mi tekinthető olyan lényegesen jogszabálysértő végrehajtói intézkedésnek vagy mulasztásnak, amely esetén a bíróságnak köteleznie kell a végrehajtót a munkadíj meghatározott százalékának befizetésére?”*

A CKOT 69. számú állásfoglalása az alábbi választ adta *„Mindig az eset körülményei alapján, mérlegeléssel lehet meghatározni, hogy az adott helyzetben mi minősül lényegesen jogszabálysértő intézkedésnek. Általános, minden egyes esetre irányadó szempontok nem határozhatóak meg.”*³⁹

Ez alapvetően jellemző, és önmagában a legnagyobb jogalkalmazási, jogértelmezési kérdés a végrehajtási kifogás elbírálása körében. Ugyanis a bíróságnak a végrehajtási kifogásra vonatkozó keretszabályok között kell a rendelkezésre álló iratok/adatok szerint mérlegeléssel megállapítani és meghatározni azt, hogy adott esetben mi minősül a végrehajtás érdemére kihatással bíró végrehajtói lényeges jogszabálysértésnek.

Hivatkozom továbbá a CKOT 2013. május 8-10-ei Országos Tanácskozásának 10. számú állásfoglalására, amely értelmében *„Lényegesen jogszabálysértő intézkedése vagy intézkedés elmulasztása esetén az önálló bírósági végrehajtóval szemben a Vht. 217/B. §-ában meghatározott szankció alkalmazása szempontjából a bíróságnak nincs mérlegelési jogköre, a kifogásnak helyt adó döntés esetén fő szabály szerint a végrehajtó kötelezése nem mellőzhető, csak kivételesen, a Vht. 217/B. § (2) bekezdésében foglalt feltételek fennállása esetén, erre azonban a rendelkező részben utalni kell. Ha a kifogást elbíráló elsőfokú bíróság a szankció alkalmazását elmulasztja, ezt a másodfokú bíróságnak észlelnie kell. Amennyiben a másodfokú bíróság úgy ítéli meg, hogy az elsőfokú bíróság a feltételek fennállta ellenére elmulasztotta erre nézve a határozathozatalt, visszaküldi az iratokat az elsőfokú bíróságnak a határozata kiegészítésére ezen szükséges intézkedés megtétele érdekében azzal, hogy erre vonatkozóan a döntés hivatalból kötelező, s addig az előtte folyó eljárást a Pp. 248. §-a alapján felfüggeszti. b) A tanácskozás javasolja a jogszabály-módosítás*

³⁹ CKOT 2019. április 16-ai Országos Tanácskozásának 69. állásfoglalás

kezdeményezését a Vht. 217/B. §-át érintően, mert a rendelkezés hiányos, ilyen megszővegezés mellett kontrollálható módon nem hajtható végre. [Vht. 217/B. §, 1952-es Pp. 248. §]"

A Vht. 217/B. § (3) bekezdése határozza meg, hogy a befizetett összeg mit növel - „a végrehajtást kérő részére történő kifizetés erejéig - a végrehajtás során befolyt összeget növeli; ezen felüli összeg pedig az államot illeti, azt a bírósági gazdasági hivatal számlájára kell befizetni”⁴⁰. A Vht. 217/B. § (4) bekezdése alapján, „ha a befizetési határidőn belül sor kerül a végrehajtót megillető díjazás elszámolására, a végrehajtó a befizetési kötelezettségének az öt megillető díjigénynek a befizetendő összeggel történő csökkentésével is eleget tehet.”⁴¹ A Vht. 217/B. § (5) bekezdése pedig a végrehajtó munkadíját határozza meg ebben a vonatkozásban.⁴²

3.4. Végrehajtási kifogás esetében a költségek megfizetésére való kötelezés

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (továbbiakban: Itv.) 43. § (8) bekezdés⁴³ szerint „A csődeljárás, a felszámolási eljárás, továbbá a természetes személyek bírósági adósságrendezési eljárása során benyújtott kifogás, valamint a végrehajtási kifogás illetéke 15 000 forint. Ha a kifogás alapos, a bíróság a kifogásnak helyt adó döntésében hivatalból rendelkezik a kifogás, valamint a kifogás tárgyában hozott bírósági végzés elleni jogorvoslati eljárás illetékének a kifogást előterjesztő részére történő visszatérítéséről.”

Itt hivatkozom a CKOT 2016. március 16-ai Országos Tanácskozásának 39. számú állásfoglalására, amely szerint „A Tanácskozás megerősítette a Civilisztikai Kollégiumvezetők 2012. október 18-19. napján tartott Országos Tanácskozásáról készített Emlékeztető VII/2. pontjában rögzített azon álláspontját, hogy ha a végrehajtási kifogás több végrehajtói intézkedést támad, vagy több elkülöníthető okból támadja azt, az illeték meghatározásánál a keresethalmazatra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni (BH 2013. évi 1. szám, 99. old.), vagyis az 1991. évi XCIII. törvény (Itv.) 43. § (8) bekezdése szerint annyiszor 15 000 forint illeték megfizetésének van helye, ahány kifogásolt

⁴⁰ Vht. 217/B. § (3) bekezdés

⁴¹ Vht. 217/B. § (4) bekezdés

⁴² Vht. 217/B. § (5) bekezdés: E § alkalmazásában a végrehajtó munkadíja a) pénzkövetelés végrehajtása esetén az ügyérték alapján számított munkadíja, b) meghatározott cselekmény esetén öt órai munkavégzésért járó munkadíja, c) egyéb végrehajtási ügyben a külön jogszabály szerint járó munkadíja.

⁴³ Itv. 43. § (8) bekezdés

*intézkedés szerepel a fél beadványában. [Vht. 217. §, Itv. 43. § (8) bekezdés]*⁴⁴ Mindebből következik, hogy amennyiben több intézkedést támad a végrehajtási kifogást előterjesztő fél, akkor annyszor 15.000,- forint eljárási illetéket kell megfizetnie. Álláspontom szerint szükséges lenne az ide vonatkozó Itv. jogszabályhely módosítása, amely egyértelműsítene a jelenleg hatályos rendelkezést.

Amennyiben a bíróság a végrehajtási kifogásnak helyt ad, akkor a végzésben rendelkezik a megfizetett eljárási illeték végrehajtási kifogást előterjesztő fél részére való visszatérítése felől.

Hivatkozom e körben a CKOT 2013. május 8-10-ei Országos Tanácskozásának 20. számú állásfoglalására, amely szerint „*a) A sikeres végrehajtási kifogást előterjesztő fél ezzel, valamint ha a végrehajtó fellebbezett, a fellebbezési eljárással kapcsolatban felmerült költségeiben a végrehajtót kell marasztalni, ha nem állnak fenn a Vht. 217/B. § (2) bekezdésében írt feltételek, mely esetben az ezzel felmerült költséget a kifogást előterjesztő maga viseli. b) Végrehajtási kifogást elbíró határozat elleni fellebbezés illetékére az Itv. 47. § (1) bekezdés szerinti minimumösszeg irányadó, figyelemmel az Itv. 43. § (8) és 47. § (3) bekezdés szabályaira is. c) Az ingatlan becsérték megállapítása körében szakértő közreműködésével felmerült költség mindenképp a Vht. 34. §-a szerinti végrehajtási költségnek minősül, akár a Vht. 140. § (1) bekezdése, akár (7) bekezdése alapján kerül igénybevétele. [Ez esetben is irányadók az a) pontban kifejtettek.] [Vht. 217/B. § (2) bekezdés, 34. §, 140. § (1) bekezdés, Itv. 43. §, 47. §]*⁴⁵

A végrehajtás során felmerült költségek megfizetésére a Vht. 34. §-a tartalmaz rendelkezéseket, amely értelmében főszabály szerint a költségeket a végrehajtást kérő előlegezi és az adós viseli. A becsértékre vonatkozó végrehajtási kifogás esetén a szakértő, illetve a szakértő-becsüs közreműködésével felmerülő költségeket az köteles előlegezni, aki az intézkedéseket kérte.

Amennyiben a végrehajtási kifogást előterjesztő kéri a végrehajtási kifogással felmerült költségeinek megfizetését, az alkalmazandó jogszabályt azt határozza meg, hogy a végrehajtási kifogást melyik fél, a végrehajtást kérő vagy az adós terjesztette-e elő, illetve a fél jogi képviselővel jár-e el. Amennyiben a végrehajtási kifogást a végrehajtást kérő terjeszti elő jogi képviselőn keresztül, akkor a bírósági végrehajtási eljárásban közreműködő jogi képviselő díjazásáról szóló 12/1994. (IX. 8.) IM

⁴⁴ CKOT 2016. március 16-ai Országos Tanácskozásának 39. állásfoglalás

⁴⁵ CKOT 2013. május 8-10-ei Országos Tanácskozásának 20. állásfoglalás

rendelet alapján kell megállapítani a felmerült költségeket. Amennyiben az adós jár el jogi képviselőn keresztül, abban az esetben a Vht. 9. §-a alapján a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet alkalmazásának van helye. Ügygondnok eljárása esetében a pártfogó ügyvéd, az ügygondnok és a kirendelt védő részére megállapítható díjról szóló 32/2017. (XII. 27.) IM rendelet az alkalmazandó.

A Vht. 218. § (1) bekezdése határozza meg, hogy a bíróság végrehajtás foganatosítása során hozott végzése ellen fellebbezésnek van helye. A Vht. 218. § (2) bekezdése nevesíti, hogy a bíróság mely végzésével szemben élhet a végrehajtó fellebbezési joggal⁴⁶.

Kiemelendő, hogy a bíróság határozatával szemben előterjesztett jogorvoslatnak főszabály szerint halasztó hatálya van. Kivételt képez ez alól, ha *„a törvény eltérően rendelkezik, vagy a jogorvoslat a rendőrség közreműködésének elrendelésével függ össze.”* Azzal, hogy a végrehajtó és a rendőrség intézkedése elleni jogorvoslatnak nincs halasztó hatálya.⁴⁷

IV. Összegzés

A jogalkalmazás során a legnagyobb problémát az okozza, hogy a jelenleg hatályos Vht. rendelkezései nem kerültek összhangba a jelenleg hatályos (új) Pp. rendelkezéseivel. Továbbá, hogy a végrehajtási kifogásra vonatkozó rendelkezések olyan keretszabályokat adnak csupán, amelyek gyakorlatban való alkalmazása kihívás elé állítja a jogalkalmazót, és minden egyes ügyben gondos egyedi mérlegelést igényelnek.

Nehézséget okoz az, hogy a Vht.-ban nem szabályozott esetekben a Pp. rendelkezéseit kell alkalmazni azzal, hogy bizonyos jogintézményekre vonatkozó speciális eljárási szabályokat nem teljeskörűen, de a Vht. is tartalmaz, amelyeket, mint speciális szabályokat alkalmazni kell, azonban a nem szabályozott részben a Vht. 9. §-a alapján, mint mögöttes jogszabályt a Pp.-t kell alkalmazni.

⁴⁶ Vht. 218. § Ha a bíróság helyt adott a végrehajtási kifogásnak, az erről szóló végzés ellen a végrehajtó is fellebbezhet, feltéve, hogy a végzésben a bíróság a) a végrehajtó intézkedésének megsemmisítéséről döntött, vagy b) a végrehajtó által előterjesztett díjjegyzéket vagy a végrehajtási költségek tekintetében a felosztási tervet módosította, illetve a 217/B. § (1) bekezdése szerinti jogkövetkezményt alkalmazta.

⁴⁷ Vht. 221. §, 222. §

Álláspontom szerint szükséges lenne egy külön törvényben szabályozott eljárásrend a végrehajtási jog területén.

Felhasznált jogszabályok jegyzéke:

- A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény
- A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény
- Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény
- A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény
- BH2001.25.
- BDT2000.332.
- Bíró Noémi / Gyekiczky Tamás / Kapa Mátyás / Nádas György / Rab Henriett / Zoltán Hunor / Zoltán Levente: Nagykomentár a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvényhez, Wolters Kluwer Kft., Budapest, 2013
- BH2000. 212.
- BH2007.383.
- Civilisztikai Kollégiumvezetők 2017. május 15-16-ai Országos Tanácskozásának 14. állásfoglalás
- Civilisztikai Kollégiumvezetők 2019. április 16-ai Országos Tanácskozásának 65. állásfoglalás
- CKOT 70. állásfoglalás
- BH2001.26.
- BH2008.248.
- BH1996.497.
- BDT2002.690.
- CKOT 2016. március 16-ai Országos Tanácskozásának 37. állásfoglalás
- CKOT 2019. április 16-ai Országos Tanácskozásának 69. állásfoglalás
- CKOT 2016. március 16-ai Országos Tanácskozásának 39. állásfoglalás
- CKOT 2013. május 8-10-ei Országos Tanácskozásának 20. állásfoglalás